

El llenguatge Atrevir-se i gosar

7/XI/1978

Atrevir-se i gosar es poden considerar sinònims. Gosar —que no té mai el valor equivalent al «gozar» del castellà— és especialment usat en oracions negatives: No hi vaig gosar anar, No gosa dir el que pensa. Es de dordre que avui, en el llenguatge escrit, molts prescindeixin del verb gosar, que és encara molt viu i molt popular. El castellà disposa també de la parella corresponent: «atreverse» i «osar» —la g de gosar no és etimològica— però «osar» té segurament, en el llenguatge actual, un valor una mica emfàtic i grandiloqüent, que rebutja l'expressió de circumstàncies habituals i quotidianes. Ben al contrari, el nostre verb gosar forma part del llenguatge més senzill i planer, apte a ésser usat en tota ocasió sense cap mena de reserva.

Si atrevir-se i gosar poden usar-se amb un sentit equivalent, tenen, en canvi, un tractament gramatical diferent. Atrevir-se és sempre un verb pronominal, que no pot, per tant, prescindir del reforç del pronom feble i al qual convé un complement introduït per la preposició a normalment representat per un infinitiu, i substituïble pel prohom hi: S'atreveixen a anar-hi o no s'hi atreveixen? I gosar és un verb modal, com voler o poder, és a dir, que forma seguit d'un infinitiu conjunts que vénen a ésser com temps perifràstics. Aquest infinitiu, per tant, no és reduïble a cap pronom feble, però es pot sobreentendre, és a dir, se'n pot prescindir quan ja ha estat esmentat abans: Li volia telefonar però no goso.

Usant-se, com s'usa, habitualment atrevir-se amb el mateix valor que gosar el qual té tendència a desplaçar, sembla que n'hagi manlevat també el tractament gramatical, cosa que en el seu cas equival a haver adquirit el sentit absolut: Ho volia fer però no m'atreveixo. I, per tant, no gosariem posar atrevir-se en peu d'igualtat amb d'altres verbs que també demanen complements d'objectes preposicionals, els quals creiem que no es poden sobreentendre: si ja han estat esmentats abans i no es volen repetir, cal representar-lo per un pronom (Hi accedeixen i no «accedeixen», S'hi complauen i no «Es complauen», etc). Tanmateix, si nosaltres fóssim a escriure, en molts casos tampoc no prescindiríem del pronom hi amb el verb atrevir-se: Sembla molt fàcil de fer, però ningú no s'hi atreueix.

Albert Jané